

6. ด้านสิ่งแวดล้อม

6.1 สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดภูเก็ต

- ด้านป่าไม้ ป่าไม้ จังหวัดภูเก็ตมีเนื้อที่ 543.034 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 339,396 ไร่ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เนื้อที่ 169 ตารางกิโลเมตร ประมาณ 107,578 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 41.70 ของเนื้อที่ทั้งหมดที่เหลือเป็นป่าไม้ถาวรและอุทยานแห่งชาติ

ตารางที่ 6.1 แสดงพื้นที่ป่าไม้จังหวัดภูเก็ต ปี 2550

ลำดับที่	ทะเบียนและเขตพื้นที่ป่าไม้แบ่งตามประเภท	พื้นที่ (ไร่)
1	ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี	27,904.50
2	ป่าสงวนแห่งชาติ	107,578.00
3	พื้นที่การปลูกป่าชุมชนและป่าเศรษฐกิจ	704.50
4	อุทยานแห่งชาติ	56,250.00
	รวม	192,437.00

ที่มา: สำนักงานจังหวัดภูเก็ต

ทั้งนี้ลักษณะป่าไม้ของจังหวัดภูเก็ตแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1) ป่าเขตร้อนชื้นเป็นป่าที่มีมากที่สุดและส่วนใหญ่ถูกประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ลักษณะเป็นป่าค่อนข้างรก ด้านล่างมีไม้เล็ก ๆ ค่อนข้างรกทึบ ส่วนใหญ่อยู่แถบภูเขา หุบเขา เช่นเขาพระแทว เขานาคเกิด และเขาบางคู เป็นต้น

2) ป่าชายเลนมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19,343 ไร่ ลักษณะ เป็นป่าไม้ผลัดใบในเขตร้อนชื้น ส่วนใหญ่เรียกว่าป่าโกงกาง ต้นพังกา มีมากแถบด้านตะวันออกของเกาะตั้งแต่ท่าฉัตรไชย ตอนเหนือไปจดด้านใต้ ของเกาะ แหล่งป่าชายเลนที่สำคัญ ปัจจุบันคือ ป่าชายเลนคลองอยู่ตะเภา ป่าชายเลนคลองท่ามะพร้าว ป่าชายเลนคลองพารา ตลอดไปแนวคลองบางโรง คลองท่าเรือ คลองบางชีเหล้า และคลองท่าจีน ต้นไม้ที่มีมากในแถบป่าชายเลนคือ ต้นพังกา แสม ลำพู ตะบูน ปลงทะเล เป้า และเหงือกปลาหมอ เป็นต้น ปัจจุบันป่าชายเลนถูกบุกรุกจนลดลงเหลือแค่ 8418 ไร่หรือประมาณครึ่งเดียวของที่สำรวจไว้เดิมโดยอยู่ในอำเภอถลาง 5,746 ไร่ ในอำเภอเมือง 2,672 ไร่ ตามลำดับ

3) ป่าชายหาด ส่วนใหญ่ได้รับการประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ลักษณะ เป็นป่าโปร่ง ผลัดใบขึ้นในบริเวณที่น้ำทะเลไปถึง ชายหาดโดยเป็นพื้นที่ที่ถูกที่บุกรุกมากที่สุด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มูลค่าทางเศรษฐกิจ กิจสูงในการทำ ธุรกิจ ที่พื้กด้านท่องเที่ยว และการเลี้ยงสัตว์น้ำริมฝั่ง ต้นไม้ในป่าชายหาดสำคัญคือ พวกหูกวาง ตีนเป็ดทะเล สนทะเล โพธิ์ทะเล หยีน้ำ และ จิก พื้นที่ป่าชายหาดที่สำคัญของภูเก็ตเช่นป่าหาด ไนยางและ หาดท่าฉัตรไชย เป็นต้น

4) ป่าพรุ ลักษณะเป็นป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมตลอด ชาวภูเก็ตเรียก ว่าโพไฟละ เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสัณทรายกันน้ำทะเลไว้จนน้ำแห้งลงมีพืชขึ้น เป็นพวก ผักกูด ลำเพ็ง จุดเสม็ด หญ้าวงช้าง ไนอดีตโพไฟละ ของภูเก็ตเคยมี มาก เช่นที่ บริเวณหาดไม้ขาว พรุทับแถม พรุยายรัตน์ พรุจืด พรุยาว พรุจิก พรุไม้ขาว ปัจจุบัน ส่วนใหญ่ถูกบุกรุกถมเกือบหมดหากไม่ถมก็จะขุดลอกเป็นแหล่งเก็บน้ำ ซึ่งเป็นการ ทำลายระบบนิเวศของ ภูเก็ต ปัจจุบันป่าพรุเหลือเพียงแห่งเดียวคือป่าพรุจิกซึ่งอาจจะถูกถมไปในไม่ช้า

● **ด้านขยะมูลฝอย** จากการที่จังหวัดภูเก็ตมีนักท่องเที่ยวปีละกว่า 4,500,000 – 5,000,000 คน และการเพิ่มของประชากรแฝงจากแรงงานในภาคอุตสาหกรรมกา รท่องเที่ยว ทำให้จังหวัดภูเก็ตต้องเผชิญกับปัญหาการเพิ่มของปริมาณขยะ โดยระยะ 6 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยสูงมากกว่าร้อยละ 7 ต่อปี จากวันละ 334 ตัน ในปี 2546 เพิ่มขึ้นเป็น 550 ตัน ในปี 2551 แหล่งกำเนิดขยะขนาดใหญ่ ได้แก่ ตลาดสด โรงแรม ห้างสรรพสินค้า และสนามบิน ขณะเดียวกันความสามารถในการกำจัดขยะมีของจังหวัดเพียง 250 ตัน/ วัน ทำให้ส่วนที่เหลือต้อง ฝังกลบ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบขยะ ณ ศูนย์การกำจัดขยะมูลฝอยรวมจังหวัดภูเก็ต พบว่า มีสัดส่วนของขยะอินทรีย์ประมาณ 60% และมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากการใช้ประโยชน์ของเศษอาหารจากสถานประกอบการเพื่อการเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มลดลง ซึ่งอาจจะเป็นโอกาสในการแปรรูปขยะอินทรีย์เหล่านั้นเพื่อเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจเช่นการปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งจะช่วยลดปริมาณขยะและเพิ่มรายได้สู่ท้องถิ่น ได้ แนวโน้ม ในอีก 10 ปีข้างหน้าจากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษและมูลนิธิเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมพบว่าพื้นที่จังหวัดภูเก็ต จะมีขยะเป็นจำนวนถึง 900 - 1,000 ตัน / วัน ซึ่งจะเป็นปัญหาหนักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาต่อไปในอนาคต

นอกจากปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นแล้วซึ่งที่ต่อเนื่องตามมาคือการเกิดขึ้นของชุมชนแออัดของผู้ทำอาชีพ เก็บขยะเกิดขึ้น ในภูเก็ต ซึ่งประชากรของชุมชนเหล่านี้ส่วนใหญ่อพย พมาจากจังหวัดอื่นเข้ามาจับจองสร้างที่พักอาศัยใกล้ที่ทิ้งทำลายขยะ ซึ่งบางครั้งได้ทำการบุกรุกที่สาธารณะและป่าชายเลน ทำให้เป็นชุมชนที่ไม่สามารถรับการขึ้นทะเบียนจากองค์กร การส่วนท้องถิ่นและไม่เข้าถึงบริการด้านสาธารณูปโภคของรัฐ

● **ด้านแหล่งน้ำและน้ำเสีย** เนื่องจากจังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณความต้องการน้ำที่สำคัญ คือ น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคซึ่งมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี ตามการเติบโตทางเศรษฐกิจและปริมาณนักท่องเที่ยวโดยในปี พ.ศ. 2547 มีความต้องการน้ำประมาณ 42 ล้านลูกบาศก์เมตรและปี 2552 ความต้องการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคมากขึ้นเป็น 50 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือต้องการน้ำประปาเฉลี่ยประมาณวันละ 137,000 ลูกบาศก์เมตร ส่วนในระยะยาวปริมาณความต้องการน้ำจะเพิ่มขึ้น ดังนี้

ปี 2560 ต้องการน้ำ ประมาณ 61 ล้านลูกบาศก์เมตร

ปี 2570 ต้องการน้ำ ประมาณ 78 ล้านลูกบาศก์เมตร

ปี 2580 ต้องการน้ำ ประมาณ 101 ล้านลูกบาศก์เมตร

หากเปรียบเทียบสัดส่วนความต้องการน้ำเป็นรายอำเภอ พบว่าอำเภอเมืองภูเก็ตมีความต้องการน้ำมากที่สุดร้อยละ 58 ของความต้องการน้ำทั้งหมด รองลงมาเป็นอำเภอ ถลาง และ อำเภอกระทุ่ม ร้อยละ 22 และร้อยละ 20 ตามลำดับ

สำหรับกำลังการผลิตน้ำประปาสูงสุดปัจจุบัน โดยรวมระบบประปาขนาดเล็กในชุมชน ด้วย มีรวมประมาณ 125,800 ลูกบาศก์เมตร /วัน หรือ 3.8 ล้านลบ.ม./ปี หรือ 45 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่า กำลังการผลิตน้ำประปาสนองความต้องการใช้น้ำได้ประมาณร้อยละ 85 ของความต้องการทั้งหมด และเป็นพื้นที่บริการน้ำประปาร้อยละ 39 ของทั้งเกาะภูเก็ตเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากโรงกรองน้ำ ประปามีหลายแห่ง แต่ บางแห่งมีปริมาณน้ำดิบไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถผลิตน้ำประปาได้เต็มกำลัง ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำประปาในบางพื้นที่ ในระยะสั้นการประปาภูมิภาค ได้สนับสนุนให้เอกชนผลิตน้ำประปาเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้ง เพิ่มกำลังการผลิตน้ำประปาและขยายเขตพื้นที่บริการน้ำประปา และก่อสร้างระบบท่อประปาสายหลัก เพื่อรวมน้ำเข้าระบบท่อสายหลักและกระจายหรือผันน้ำไปใช้พื้นที่อื่น ๆ ที่ขาดแคลน และได้กำหนดแผนระยะกลางในการแก้ไขปัญหา โดยการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัด ได้แก่ อ่างเก็บน้ำคลองกะทะ อำเภอเมืองภูเก็ต ซึ่งมีความจุ 5.74 ลูกบาศก์เมตร แผนการก่อสร้างในปี 2553-2555 เป็นต้น

นอกจากนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำได้ถึงปี พ.ศ. 2560 และได้มีศึกษาความเหมาะสมของโครงการวางระบบส่งน้ำจากเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมายังจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีระยะทาง 180 กิโลเมตร เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในระยะยาว

ผลจากปริมาณน้ำที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปริมาณน้ำเสียของภูเก็ตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย โดยเขตที่เป็นจุดกำเนิดของน้ำเสียจะมีมากในเขตพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงใน 4 เขตพื้นที่คือ

1. พื้นที่เทศบาลตำบลกะรน (อำเภอเมือง)
2. พื้นที่เทศบาลนครภูเก็ต (อำเภอเมือง)
3. พื้นที่เทศบาลเมืองป่าตอง (อำเภอกะทู้)
4. พื้นที่เทศบาลตำบลกะทู้ (อำเภอกะทู้)

ส่วนในเขตพื้นที่อื่น ๆ ในเขตจังหวัดภูเก็ตที่มี โรงแรมและสถานประกอบการพาณิชยกรรม ที่กระจายอยู่ทั่วไป จังหวัดภูเก็ตก็ได้มีการใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมในการควบคุมมลพิษบังคับให้ โรงแรมและสถานประกอบการพาณิชยกรรม ต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม โดย โรงแรมและสถานประกอบการพาณิชยกรรมจะต้องมีบ่อบำบัดน้ำเสียเป็นของตนเอง (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 : 2551) ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่าปริมาณน้ำเสียของจังหวัดภูเก็ตมีจำนวน 31 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ ขณะที่ขีดความสามารถในการบำบัด มีอยู่ไม่เพียงพอ และขาดควมร่วมมือจากชุมชน ผลกระทบ ของการเกิดน้ำเสีย ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ ลำคลอง บางส่วนของเก่า ภูเก็ตที่มีอยู่ไม่มากนัก อยู่ในภาวะเน่าเสียและไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็ม เช่นกรณีคลองบางใหญ่ นอกจากนี้ยังทำให้คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง แย่ลงจากเดิม ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

- **ด้าน ชายฝั่ง ทะเล** จังหวัดภูเก็ตมีสภาพเป็นเกาะที่มีชายฝั่งทะเล ยาวโดยรอบ ซึ่งประกอบด้วย หาดทราย หาดโคลนและป่าชายเลน สำหรับหาดทราย เป็น ทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ของภูเก็ตเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเนื่องจากมีความสวยงามเป็นที่รู้จักกันทั่วไปของนักท่องเที่ยวทั้ง ไทยและต่างประเทศในฐานะหาดทรายของ ไข่มุกแห่งทะเลอันดามัน ทั้งนี้ชายหาดที่มีชื่อเสียงของภูเก็ตส่วนใหญ่จะวางตัวตามแนวชายฝั่งตะวันตกของเกาะภูเก็ตได้แก่ หาดป่าตอง หาดสุรินทร์ หาดกระรน และ หาดในยาง เป็นต้น นอกจากนี้ชายหาดของภูเก็ตยังเป็นแหล่งเพาะพักของไข่มุกทะเล ที่สำคัญ และยังมีระบบนิเวศที่สำคัญ ประการหนึ่งคือ ป่าชายหาด ปัจจุบันชายฝั่งทะเลของภูเก็ตอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุหลัก คือ การสร้างสาธารณูปโภค และสิ่งก่อสร้างเพื่อรองรับการท่องเที่ยว การบุกรุกป่าชายหาดและป่าชายเลน รวมทั้ง ปัญหาในเรื่องการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเฉพาะพื้นที่มีการกัดเซาะอย่างรุนแรงในบริเวณหาดเลพัง บ้านบางเทา อ.ถลาง ซึ่งมีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร และพื้นที่มีน้ำกัดเซาะปานกลาง ในบริเวณอ่าวปอ บ้านบางแร่ อ.ถลาง ซึ่งมีระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร

- **ด้านปะการัง** ทางฝั่งตะวันตกของทะเลอันดามันมีแนวปะการังขนาดใหญ่และมีสิ่งมีชีวิตที่มากมายหลากหลายปะการังมากกว่า 250 ชนิด ส่วนปลาในแนวปะการังมีกว่า 600 ชนิด แนวปะการังชายฝั่งทะเลอันดามันที่สมบูรณ์มีอยู่มากมายโดยแนวปะการังทั้งหลายเหล่านั้นเป็นประเภท

ที่ก่อตัวขึ้นตามริมฝั่ง แนวปะการังแข็งที่เป็นปะการังแท่ง ในฝั่งทะเลอันดามันพบประมาณ 240 ชนิด แนวหินปะการังบริเวณหมู่เกาะสุรินทร์และหมู่เกาะสิมิลัน จัดได้ว่าเป็นแนวปะการังที่สมบูรณ์ที่สุดในน่านน้ำไทย และมีความหลากหลายของชนิดปะการังมากที่สุด และมีปะการังหายยากอยู่หลายชนิด โดยเฉพาะปะการังเขากวางแปรงล้างขวด (*Acropora echinata* Group) ซึ่งพบปกคลุมพื้นที่มาก และพบในบริเวณนี้เท่านั้น นอกจากปะการังแล้ว ยังพอลิ่งมีซี วิดอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ปะการังไฟ ปะการังดำ พรหมทะเล หรือโซแอนทิด ดอกไม้ทะเล ปะการังอ่อน กัลปังหา (Sea fan) และปะการังสีน้ำเงิน ปากกาทะเล

แนวปะการังในจังหวัดภูเก็ตซึ่งจำแนกได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ แนวปะการังฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะภูเก็ตและเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง แนวปะการังทางฝั่งตะวันตก กตอนบนของเกาะภูเก็ต แนวปะการังใกล้เขตทะเลลึกเกาะราชา และกลุ่มปะการังที่ขึ้นอยู่ตามบริเวณที่รับแรงปะทะจากคลื่นมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทั้งนั้นมีพื้นที่ประมาณ 16.63 ตารางกิโลเมตร

ปัจจุบันแนวปะการังส่วนใหญ่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะแนวปะการังบริเวณ เกาะแรก เกาะมะพร้าว เกาะป่ายู เกาะเฮ เนื่องจากการทำประมงที่มีการจับปลาด้วยเครื่องมือผิดกฎหมาย และระเบิดปลาในแนวปะการัง การท่องเที่ยว เช่น การทอดสมอเรือ การรั่วไหลของน้ำมัน ความขุ่นขี้ของทะเล จากตะกอนก้น การปล่อยน้ำเสีย การชะล้างของสารพิษจากการเกษตร และผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ รายละเอียดตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2: แสดงสภาพโดยรวมของแนวปะการังของจังหวัดภูเก็ต

ดีมาก	ดี	ปานกลาง	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรมมาก
เกาะแก้วใหญ่	เกาะราชาใหญ่ เกาะราชา น้อย เกาะปู้	เกาะมาลี เกาะเอว เกาะไม้ท่อน เกาะบอน เกาะตะเกอใหญ่ เกาะเฮ (ตอนใต้ของภูเก็ต) เกาะภูเก็ต(ฝั่งตะวันออก)	เกาะนาคาน้อย เกาะนาคาใหญ่ เกาะรังใหญ่ เกาะรังน้อย เกาะละวะใหญ่ เกาะละวะน้อย เกาะโหลน เกาะสิเหร่ เกาะทะนาน	เกาะแรด เกาะมะพร้าว เกาะป่ายู เกาะภูเก็ต (ตะวันออก) เกาะแฮ (ตอนเหนือของภูเก็ต)

- **ด้านชุมชนแออัด** ปัจจุบันภูเก็ตมีชุมชนแออัดจำนวนมากกว่า 30 แห่ง และ

ยังมีชุมชนบ้านเช่า และเพิงแรงงานต่างด้าวกระจายอยู่ทั่วภูเก็ต ชุมชนแออัดและแคมป์แรงงานบางแห่งทำให้เกิดปัญหาเป็นแหล่งมั่วสุม ต้นตอการเกิดน้ำเสีย การบุกรุกที่สาธารณะ การแพร่กระจายของโรคติดต่อรวมถึงอาชญากรรมที่สวองงามของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆที่อยู่ใกล้เคียง ที่ผ่านมารัฐบาลโดยเฉพาะองค์กรท้องถิ่นได้พยายามเข้าไปจัดระเบียบและอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคให้แก่การดำเนินงานเป็นไปค่อนข้างล่าช้าทำให้เกิดการประท้วงและเรียกร้องของประชาชนที่พักอาศัยในชุมชนดังกล่าว (Source: Daily News : April 10,2009)

6.2 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

- ปัญหาป่าชายเลนเสื่อมโทรมและถูกทำลาย ป่าชายเลนเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาวภูเก็ต เพราะนอกจากจะได้ไม้จากป่ามาใช้ประโยชน์แล้ว ยังเป็นแหล่งอาหารและแหล่งประกอบอาชีพประมงของประชาชนที่อยู่ชายฝั่งทะเล นอกจากนี้เมื่อครั้งเกิดภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ ป่าชายเลนยังช่วยปกป้องความรุนแรงจากคลื่นและช่วยชีวิตผู้คนในภูเก็ตไว้เป็นจำนวนมากเช่นตัวอย่างบริเวณที่เรียกว่าทับหิ้งช้างถนนศรีสุนทร (อ.ถุติ ภูมิถาวร: ภูเก็ต 2547) ปัจจุบันป่าชายเลนของภูเก็ตที่ในอดีตมีจำนวนมาก กำลังถูกทำลายจากการบุกรุกเพื่อทำนาเกลือ การจับจองที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย การถมป่าเป็นทางขะ การสร้างถนนปิดกั้นน้ำทะเล และจากภัยธรรมชาติ สึนามิในอดีต รวมถึงการขาดความตระหนักของประชาชนในการร่วมอนุรักษ์ ผลดังกล่าวทำให้ป่าชายเลนของภูเก็ตมีจำนวนลดลง จากปี พ.ศ. 2518 ที่มีจำนวน 19,375 ไร่ เหลือเพียงจำนวน 8,418 ไร่ในปี พ.ศ. 2551 หรือเท่ากับในช่วง 23 ปีที่ผ่านมาป่าชายเลนถูกบุกรุกหายไปถึง 10,957 ไร่ ผลดังกล่าวทำให้ระบบนิเวศน์ชายฝั่งเสียหาย สัตว์น้ำชายฝั่งลดลง และประชาชนขาดแหล่งเรียนรู้ด้านนิเวศน์วิทยาของท้องถิ่น รวมถึงป้อมปราการธรรมชาติที่จะคอยป้องกันภัยพิบัติทางทะเลมีจำนวนลดลง

- ปัญหาขยะล้นเมือง เป็นปัญหาที่รุนแรงมากเนื่องจากภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวมีนักท่องเที่ยวรวมปีละเกือบ 5 ล้านคนเดินทางเข้ามา และมีคนจากต่างถิ่นอพยพมาทำงานจำนวนมากที่ผ่านมามององค์กรท้องถิ่นต้องรับหน้าที่ในการทำลายขยะโดยการเผาทำลาย กลบฝังและใช้สารเคมีช่วยในการย่อยสลายซึ่งมีค่าใช้จ่ายในแต่ละปีสูงมาก แต่ปริมาณขยะก็ยังมีอยู่มากเกินความสามารถที่กำจัดทำลายได้ทัน ทำให้ขยะที่ยังไม่ได้ถูกทำลายเน่าเสียและมีน้ำเสียจากขยะไหลลงสู่ทะเลสร้างความเสี่ยงภัยแก่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง คุณภาพน้ำทะเลในแหล่งท่องเที่ยวมีคุณภาพต่ำลง เป็นแหล่งระบาดของโรคติดต่อเช่นไข้เลือดออก รวมถึงเป็นมลภาวะแก่ชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงอย่างมาก นอกจากนี้ปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นแล้วซึ่งที่ต่อเนื่องตามมาคือการเกิดขึ้นของชุมชนแออัดของผู้ที่อาศัยเก็บขยะ เช่นที่ชุมชนคลองเกาะผี ซึ่งประชากรของชุมชนเหล่านี้ส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดอื่นเข้ามาจับจองสร้างที่พักอาศัยใกล้ที่ทิ้งทำลายขยะซึ่งบางครั้งได้ทำการบุกรุกที่สาธารณะและป่าชายเลน ทำให้เป็น

ชุมชนที่ไม่สามารถรับการขึ้นทะเบียนจากองค์การส่วนท้องถิ่นและไม่เข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขปก
ของรัฐ

- ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคและปัญหาน้ำเสียเป็นผลสืบเนื่องจากการเป็นเมืองท่องเที่ยวทำให้มีการสร้างโรงแรมขนาดใหญ่และที่พักอาศัยขึ้นจำนวนมากโดยไม่ได้คำนึงถึงปริมาณน้ำที่มีในภูเก็ท จึงทำให้ภูเก็ทเกิดเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำอย่างหนักโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง และต้องเสียงบประมาณจำนวนมากสร้างแหล่งน้ำไว้สำรอง นอกจากปัญหาขาดแคลนน้ำแล้วภูเก็ทยังเผชิญกับปัญหาน้ำเสียที่มีปริมาณมากขึ้นทั้งน้ำเสียจากสถานประกอบการและจากชุมชนที่พักอาศัย ที่ผ่านมามีหน่วยงานราชการและองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นได้พยายามแก้ไขเรื่องนี้โดยการสร้างโรงบำบัดน้ำเสียและการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับสถานประกอบการและโรงแรมแต่ยังไม่สามารถครอบคลุมปริมาณน้ำเสียได้ทั้งหมดรวมถึงประชาชนและผู้ประกอบการบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือดีพอ ทำให้มีปริมาณน้ำเสียจำนวนหนึ่งไหลลงสู่ทะเลและลำคลองสาธารณะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ชุมชนใกล้แหล่งน้ำ และการท่องเที่ยวของภูเก็ท

- ทรัพยากรชายฝั่งถูกทำลาย จากการถูกบุกถูกสิ่งปลูกสร้างที่พัก ร้านอาหารรองรับนักท่องเที่ยว และจากการกัดเซาะทำลายโดยธรรมชาติ ส่งผลให้ขาดความสมดุลทางธรรมชาติมลทัศน์สถานที่ท่องเที่ยว การแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ และจำนวนสัตว์น้ำลดลง

- ประการังถูกทำลาย เกิดจากการทำประมงโดยเครื่องมือผิดกฎหมาย การระเบิดปลาในแนวปะการัง การทอดสมอเรือ การ รั่วไหลของน้ำมัน การปล่อยน้ำเสีย การชะล้างสารพิษจากการเกษตร และการลักลอบเก็บประการังไปขาย สภาพโดยรวมของปะการัง พบว่าสภาพปะการังที่อยู่ในระดับดีมากที่สุดเหลือเพียงเกาะเดียวเท่านั้นคือบริเวณเกาะแก้วใหญ่ จากเดิมที่มีอยู่ถึงจำนวน 27 เกาะ/ย่าน ผลจากจากประการังถูกทำลายทำให้ระบบนิเวศของทะเลเสียหาย ปลาและสัตว์น้ำขาดแหล่งที่พักและอาหาร รวมถึงจุดขายด้านการท่องเที่ยวดำนน้ำลดลง ซึ่งปัจจุบันกรมประมงได้มีการจัดทำปะการังเทียมไปทิ้งตามชายฝั่งทะเลเพื่อเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของปลา อย่างไรก็ตามหากประชาชนในท้องถิ่นไม่มีความตระหนักในเรื่องนี้ในอนาคตประการังของภูเก็ทอาจจะเสื่อมโทรมลงจนเป็นแค่ตำนานแห่งท้องทะเลเท่านั้น

- ปัญหาการอพยพของประชากร ภูเก็ทเป็นเมืองที่มีคนอพยพย้ายถิ่นเข้ามาสูง

มาก จนเกินกำลังของทรัพยากรของท้องถิ่นที่จะรองรับได้ นอกจากนี้ประชากรอพยพบางส่วนยังได้
บุกรุกที่จับจองที่ป่าชายเลน ป่าชายหาด และที่สาธารณะ เพื่อสร้างที่อาศัย และประกอบอาชีพ ทำให้
ระบบนิเวศน์ของธรรมชาติเสียหาย และเกิดมีชุมชนแออัดมากมายในภูเก็ต ทำให้การควบคุมมลภาวะ
การดูแลความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน และการควบคุมโรคติดต่อต่างๆเป็นไปอย่างไม่มี
ประสิทธิภาพเท่าที่ควร

6.3 การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของภาคประชาชน

จากปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดภูเก็ตทำให้เกิดผลกระทบต่อ
ชีวิตความเป็นอยู่ความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างมาก ดังนั้นภาคประชาชนโดยองค์กร
ชุมชนต่างๆจึงได้มีการดำเนินกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ดังมีตัวอย่างที่
นำเสนอ ดังนี้

• กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งบ้านป่าคลอก

มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลทรัพยากรชายฝั่ง เช่น ป่าชายเลน และหญ้าทะเลในพื้นที่ป่าชุมชน
บ้านป่าคลอกจำนวนประมาณ 800ไร่ เพื่อให้คงสภาพความสมบูรณ์ทางนิเวศวิทยา เป็นแหล่งอาหาร
และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งของชุมชน กิจกรรมที่ดำเนินงานอยู่ในอดีตถึงปัจจุบันคือ การเพาะ
กล้าไม้ ต่างๆเช่น โกงกางและแสม เพื่อการปลูกป่า การดูแลรักษาสภาพเลนและการปลูกหญ้าทะเล
เป็นต้น สำหรับงบประมาณได้รับมาจากการขอทุนจากแหล่งต่างๆ และองค์การบริหารตำบลป่าคลอก

• ประชาคมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเมืองภูเก็ต

มีวัตถุประสงค์ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา สิ่ง
แวดล้อมและปัญหาสังคมผ่านข่ายประชาสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของของใน
ชุมชนให้ดีขึ้นกิจกรรมที่ดำเนินการที่ผ่านมาได้แก่ โครงการอนุรักษ์ดูแลคลองบางใหญ่ โครงการลด
ปริมาณและคัดแยกขยะในเขตเทศบาลนครภูเก็ตและโครงการขยายเครือข่ายดูแลสิ่งแวดล้อมเมือง
ภูเก็ต ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลนครภูเก็ต

• เครือข่ายชุมชนชายฝั่งอ่าวฉลอง

สมาชิกปัจจุบันประมาณ 300 คน จากชุมชนต่างๆที่อยู่บริเวณโดยรอบของอ่าวฉลองประกอบด้วย
ชมรมอ่าวฉลอง ชมรมบางคนที่ ชมรมแนวชายฝั่งบ้านบ่อแร่ ชมรมเรือหางยาวท่าเทียบเรือราไวย์
และชมรมประมงบ้านราไวย์ โดยมีประธานเครือข่ายปัจจุบันคือคุณ สุธาประทีป ณ.กลาง กิจกรรมที่
ทางเครือข่ายได้ดำเนินการไปแล้วได้แก่ การปลูกป่าชายเลน การจัดทำธนาคารกุ่มมังกร การอนุรักษ์
ชายฝั่งอ่าวฉลอง การดำเนินการต่อสู้ทางกฎหมายกับหน่วยงานภาครัฐในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ

และ การต่อรองการสร้างท่าเทียบเรือท่องเที่ยว ทั้งนี้งบประมาณที่ดำเนินการได้รับการ สนับสนุนทั้ง จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

- **เครือข่ายครูสิ่งแวดล้อม**

มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมวัฒนธรรมของอำเภอกระทุ้ง กิจกรรมที่ได้ดำเนินการได้แก่ การส่งเสริมเครือข่ายวัฒนธรรมกระทุ้ง การจัดตั้งเครือข่ายครูสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ต้นน้ำคลองบางใหญ่(น้ำตกกระทุ้ง) เป็นต้น ทั้งนี้งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจาก องค์การบริหารจังหวัดภูเก็ตโดยปัจจุบันประธานเครือข่ายได้แก่ อาจารย์ วิโรจน์ ภู่อ่อง ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต

- **มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน (ภูเก็ต)**

มีบทบาท มากในเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ขยะในจังหวัดภูเก็ต โดยกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่ได้แก่โครงการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อการแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ (recycle)ตามแนวทางการอนุรักษ์พลังงานและโครงการธนาคารขยะหรือธนาคารวัสดุรีไซเคิล

6.3 โครงการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 6.3 แสดงโครงการพัฒนาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการ	หน่วยงาน	พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย	ปีดำเนินงาน	งบประมาณ
โครงการที่ดำเนินการโดยภาครัฐ				
1) โครงการจัดการระบบขยะมูลฝอยในชุมชน	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15	ภูเก็ต	2552	-
2) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ปี 2552	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15	ภูเก็ต	2552	-
3) โครงการประกวดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ ปี 2552	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15	ภูเก็ต	2552	-
4) โครงการประกวดธนาคารรีไซเคิล ปี 2552	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15	ภูเก็ต	2552	-
โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรส่วนท้องถิ่น 19 แห่ง				
5) โครงการด้านการก่อสร้างปรับปรุงการจัดการสิ่งแวดล้อม	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	1,131,810,000
6) โครงการแก้ไขปัญหาขยะ	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	1,113,826,503
7) โครงการด้านการจัดการน้ำเสีย	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	1,026,690,000
8) โครงการกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	45,925,346
9) โครงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	32,536,400
10) โครงการศึกษา/วิจัย/สำรวจ	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	20,000,000
11) โครงการรณรงค์/สร้างจิตสำนึก/อบรมให้ความรู้	อปท. 19 แห่ง	ภูเก็ต	2552	6,465,000

โครงการ	หน่วยงาน	พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย	ปีดำเนินงาน	งบประมาณ
โครงการที่ดำเนินการโดยหน่วยงานเอกชน				
12) โครงการมูลนิธิรักษาเต่าทะเล ณ หาดไม้ขาว	บ.เจ ดับบลิว แมริออท ภูเก็ต รีสอร์ท	โรงเรียน มหาวิทยาลัยในพื้นที่	2552	-
13) โครงการสนับสนุนการฟื้นฟูและคืนสภาพชุมชนดั้งเดิมและชุมชนชาวเล	มูลนิธิชุมชนไท	พื้นที่ได้รับผลกระทบสึนามิ	2552	-
14) โครงการปลูกป่าชายเลน	เครือข่ายคนจนเพื่อพัฒนาภูเก็ต	ชุมชนกึ่งแก้ว ซ.1/คลองเกาะผี/ประชาอุดม /โหนดทรายทอง/ท่าจีนมะขามคู่/อ่าวยนต์/เมืองทองสุขนิรันดร์	2552	-
15) โครงการ Big Cleaning Day	บริษัทภูเก็ตแฟนตาซี จำกัด	หาดกมลา	12 สิงหาคม	-
16) โครงการรักคลองบางใหญ่	ประชาคมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเมืองภูเก็ต	ภูเก็ต	2552	-
17) โครงการลดปริมาณและคัดแยกขยะในเขตเทศบาลนคร	ประชาคมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเมืองภูเก็ต	ภูเก็ต	2552	-
18) โครงการขยายเครือข่ายสิ่งแวดล้อม	ประชาคมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเมืองภูเก็ต	ภูเก็ต	2552	-

6.4 ความต้องการในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

การที่ภูเก็ตเป็นเมืองเศรษฐกิจและเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลมีนักท่องเที่ยวเข้ามาทำงานในภูเก็ตค่อนข้างสูงจนเกือบจะเกินกำลังของทรัพยากรท้องถิ่นจะรองรับได้ หากไม่มีการจัดการที่ดีพอ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เหมาะสม ตามมาอีกหลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคงไม่สามารถพึ่งพาหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้แก้ไข แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่ประชาชนที่อยู่ในภูเก็ตไม่ว่าจะเป็น คนภูเก็ตดั้งเดิมหรือไม่ก็ตาม ตลอดจนธุรกิจต่างๆที่มีผลประโยชน์ในภูเก็ตจะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งจากการศึกษา ข้อมูลจากองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการแก้ไขและพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดภูเก็ตดังนี้

- การให้ความรู้และความตระหนักแก่ประชาชนธุรกิจและนักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของภูเก็ตเพื่อให้คงสภาพที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนไม่เกิดปัญหามลพิษที่กลับมาทำลายตัวเองดังเช่นที่เกิดกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆของประเทศเช่น พัทยาหรือระยอง
- การส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ในรูปแบบต่างๆ เช่นกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้ กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมปฏิบัติการ เป็นต้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นที่มีชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชน
- การส่งเสริมองค์กรชุมชนด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในดำเนินกิจกรรมของชุมชนเพื่อการดูแลบำรุงรักษาและเฝ้าระวังไม่ให้มีการบุกรุกและทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของภูเก็ต
- สนับสนุนหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ทำหน้าที่ได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ